

MINISTERSTWO ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

INSTYTUT
EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI
ŻYWNOŚCIOWEJ

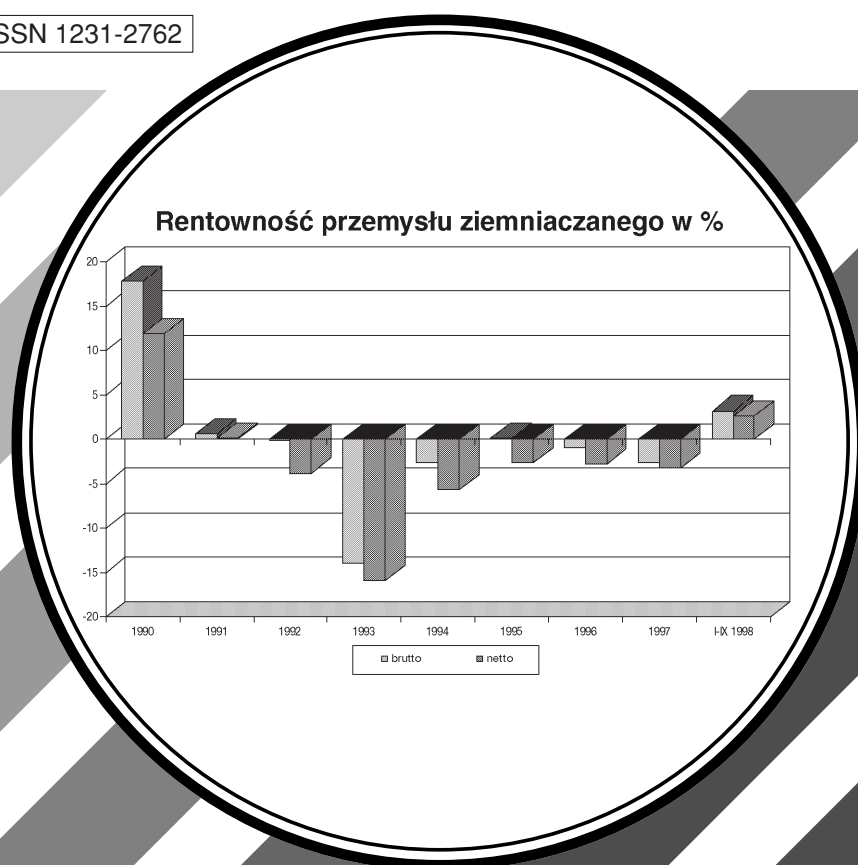
NR
15

RYNEK ZIEMNIAKA

stan i perspektywy

ISSN 1231-2762

RAPORTY
RYNKOWE

KWIECIEŃ 1999

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Produkcja i podaż ziemniaków
- III. Popyt na ziemniaki
- IV. Ceny
- V. Rynek ziemniaków w Europie

**Przy publikowaniu całości lub fragmentów raportu oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Raport przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski tel: 827-36-64

AUTORZY:

Jadwiga Seremak-Bulge

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0 22) 827-11-32

Wiesław Dzwonkowski

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 612

Iwona Szczepaniak

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 770

Ewa Rosiak

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 595

Jacek Chotkowski

• IZ • Bonin k. Koszalina
Tel.: (0 94) 42-30-31

Jerzy Rembeza

• IZ • Bonin k. Koszalina
Tel.: (0 94) 42-30-31

Raport zatwierdziła w dniu 30.03.1999 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Marian Brzóska (sekretarz), Tadeusz Chrościcki, Eugeniusz Gorzelak, Teresa Jabłońska-Urbaniak, Wojciech Józwiak,
Ryszard Kreft, Ewa Król-Pol, Jan Małkowski, Krzysztof Mateńko, Bożena Nowicka, Roman Urban, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejny raport wydany będzie w listopadzie 1999 r.

W serii Raporty Rynkowe w najbliższym czasie ukaza się:

1. Rynek cukru /15/ • kwiecień 1999,
2. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /9/ • maj 1999,
3. Rynek drobiu i jaj /15/ • maj 1999,
4. Rynek mleka /16/ • maj 1999,
5. Rynek mięsa /16/ • maj 1999,
6. Rynek zbóż /16/ • czerwiec 1999,
7. Rynek rzepaku /15/ • czerwiec 1999,
8. Rynek ziemi rolniczej /2/ • czerwiec 1999,
9. Rynek owoców i warzyw /14/ • lipiec 1999,
10. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /16/ • wrzesień 1999,
11. Rynek pasz /6/ • październik 1999,
12. Rynek ziemniaka /16/ • listopad 1999.

Zbiory ziemniaków w 1998 r. wyniosły 25.9 mln ton i były o ponad 5 mln ton większe niż w roku 1997. Wpłynęły na to wyższe o około 26% plony ziemniaków, które wyniosły 20.0 t/ha. Zmalało tempo ograniczenia powierzchni uprawianych ziemniaków. Areał uprawy ziemniaków w 1998 r. wyniósł 1.29 mln ha i był tylko o 11 tys. ha mniejszy niż w roku poprzednim, podczas, gdy w latach 1990-97 rocznie ubywało średnio 68 tys. ha ziemniaków rocznie. Ograniczenie powierzchni uprawy ziemniaków częściej występowało w grupie tych województw, w których znaczenie ziemniaków dla rolnictwa jest niewielkie, a w województwach tzw. „ziemniaczanych”, w których ziemniaki mają co najmniej 15% udział w zasiewach, powierzchnia ich uprawy została nieznacznie zwiększona. Udział ziemniaków w strukturze zasiewów w 1998 r. zmniejszył się do 10.3%.

Zahamowana została odbudowa produkcji nasiennej. Produkcja sadzeniaków kwalifikowanych w sezonie 1998/99 wyniosła 120 tys. ton, tj. o 14% mniej w stosunku do roku poprzedniego. Popyt na sadzeniaki kwalifikowane wiosną 1999 r. kształtuje się na relatywnie niskim poziomie, chociaż w stosunku do roku poprzedniego obserwuje się pewien wzrost zapotrzebowania, zwłaszcza na sadzeniaki odmian bardzo wczesnych. Jednocześnie w zapotrzebowaniu rolników w materiał do sadzenia znaczącą rolę odgrywa nie rejestrowany obrót sadzoniakami, czyli tzw. wymiana sąsiedzka – dotyczy to również w pewnej części sadzeniaków pochodzących z plantacji obsadzonych materiałem kwalifikowanym niższych stopni kwalifikacji. Wielkość obrotów w ramach tej wymiany przewyższa prawie dwukrotnie szacunkowy poziom produkcji kwalifikatów. Udział sadzeniaków kwalifikowanych w całkowitym zużyciu sadzeniaków w bieżącym sezonie obniżył się poniżej 2%.

Obroty rynkowe ziemniakami kształtują się na wyższym pozio-

mie i w ciągu całego bieżącego sezonu wyniosą prawie 4.2 mln ton, tj. o 12% więcej niż w sezonie 1997/98. O wzroście obrotów rynkowych ziemniakami zadecyduje przede wszystkim zwiększenie przerobu ziemniaków przez przemysł, zarówno na skrobię jak i na przetwory spożywcze, które wyniesie prawie 1.6 mln ton oraz wzrost ich eksportu, który wyniesie prawdopodobnie niespełna 100 tys. ton. Zmalałe natomiast nieznacznie sprzedaż ziemniaków do bezpośredniego spożycia na rynek krajowy, która spadnie do 2.5 mln ton, gdy przed dwoma laty wynosiła około 2.7 mln ton. Nie zmienione pozostaną więc obroty rynkowe ziemniakami świeżymi, bowiem niewielkie oczekiwane zwiększenie eksportu zrekomensuje nieznaczny spadek popytu krajowego na ziemniaki jadalne do bezpośredniego spożycia.

Ograniczone możliwości sprzedaży ziemniaków sprawiły, że zużycie ziemniaków w gospodarstwach rolniczych wzrosło do około 18.5 mln ton i będzie o 4.3 mln ton większe niż przed rokiem. Przyrost produkcji ziemniaków jest w całości przeznaczony na pasze, bowiem wykorzystanie ziemniaków w gospodarstwach na pozostałe cele prawie się nie zmienia. Zużycie paszowe ziemniaków zwiększy się w sezonie 1998/99 do ponad 13 mln ton. Z tego około 9.6 mln ton na pasze dla trzody chlewnej, a ponad 3.5 mln ton dla pozostałych zwierząt.

Utrzymuje się spadkowy trend spożycia ziemniaków świeżych, które w sezonie 1998/99 będzie mniejsze o 1 kg i wyniesie około 125 kg/mieszkańca. Zwiększa się natomiast spożycie przetworów spożywczych z ziemniaków, które w bieżącym sezonie osiągnie poziom 10 kg/mieszkańca w ekwiwalencie ziemniaków. Łączne spożycie ziemniaków w Polsce w sezonie 1998/99 wyniesie 135 kg/mieszkańca. Jednocześnie powiększają się dysproporcje między spożyciem ziemniaków przez ludność rolniczą oraz nierolniczą.

Ograniczaniu konsumpcji ziemniaków przez ludność miejską towarzyszy zwiększenie ich spożycia przez rolników.

Poprawa wyników ekonomicznych przedsiębiorstw przemysłu krochmalniczego w poprzednim sezonie, oraz dynamicznie rosnące spożycie przetworów spożywczych z ziemniaków, a w tym zwłaszcza frytek i chipsów sprawiają, że przemysłowe przetwórstwo ziemniaków w sezonie 1998/99 kształtuje się o na poziomie wyższym o ok. 36% i wyniesie ponad 1.5 mln ton. Zużycie ziemniaków do produkcji skrobi w bieżącym sezonie jest wyższe o ponad 60%. Wyższe jest również o 20% zużycie ziemniaków do produkcji przetworów spożywczych. Natomiast na prawie niezmiennym poziomie utrzyma się wykorzystanie ziemniaków do produkcji spirytusu. W następnym sezonie oczekiwać należy utrzymania się zużycia ziemniaków do produkcji spirytusu na poziomie około 200 tys. ton, niezależnie od wielkości zbiorów i poziomu cen ziemniaków.

Po nieznacznej poprawie w obrotach handlu zagranicznego w roku 1997/98, w bieżącym sezonie obserwuje się zmniejszenie obrotów, zarówno po stronie importu, jak i eksportu. Nadwyżka eksportu nad importem branży ziemniaczanej w II półroczu 1998 r. wyniosła niespełna 0.8 mln USD. W porównaniu z II półroczem 1997 r., kiedy to saldo obrotów kształtowało się na poziomie ponad 11 mln USD, stanowi to znaczące pogorszenie. Wartość importu ziemniaków i ich przetworów w II półroczu 1998 r. była o ponad 2 mln USD niższa, ale jednocześnie w tym samym czasie o ok. 36% spadła wartość eksportu. W I połowie 1999 r. eksport ziemniaków i jego przetworów będzie zapewne wyższy i wyniesie ok. 25 mln USD, za sprawą zwiększenia wywozu za granicę ziemniaków świeżych oraz przetworów ziemniaczanych, głównie chipsów oraz produktów skrobiowych. Łączne saldo obrotów w sezonie 1998/99 wyniesie ok. 3.2 mln USD

wobec 8.9 mln USD w sezonie 1997/98. Trwający regres w handlu ziemniakami jadalnymi i utrzymująca się, mimo pewnej poprawy nadwyżka importu produktów skrobiowych nad ich eksportem, sprawiają jednak, że nadwyżka wolumenu importu nad eksportem w branży ziemniaczanej, wyrażona w ekwiwalencji ziemniaków zmniejszy się w sezonie 1998/99 do ok. 124 tys. ton.

Wysoka podaż ziemniaków w sezonie 1998/99 spowodowała duży spadek ich cen. Wprawdzie początek sezonu wskazywał, że 1998 rok może być równie korzystny jak poprzedni, ale po wysokim,

lipcowym wzroście cen, w dalszej części sezonu nastąpiło ich znaczące obniżenie. Poziom cen targowiskowych w IV kwartale 1998 r. był o ok. 20% niższy od cen w analogicznym okresie roku poprzedniego. Zgromadzone duże zapasy, które nie znalazły odbiorców i malejące zainteresowanie starymi ziemniakami zwłaszcza w końcu sezonu, mogą spowodować, że ceny ziemniaków na targowiskach mogą spaść do 190 zł/t, a średnioroczne ceny ziemniaków na targowiskach wyniosą ok. 280 zł/t, tj. o 20% mniej niż w sezonie 1997/98.

Relatywny spadek cen skupu ziemniaków w poprzednim sezo-

nie (zwłaszcza w relacji do cen ziemniaków na targowiskach) spowodował, że w sezonie 1998/99, mimo spadku cen ziemniaków w obrocie giełdowym i targowiskowym, nastąpił wzrost cen skupu ziemniaków skrobiowych. Jesienią, kiedy jest realizowana zdecydowana większość skupu ziemniaków skrobiowych, ceny skupu były o 10-30% wyższe niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. W końcu bieżącego sezonu nastąpi prawdopodobnie głęboki spadek cen skupu, znacznie poniżej poziomu z wiosny 1998 r., ale średnioroczne ceny skupu będą o ok. 10% wyższe niż w sezonie poprzednim.

SUMMARY

In 1998 potato crop totalled 25.9 mill tons and was over 5 mill tons higher than in 1997. Growth in potato crop was caused by a 26% increase in yields that reached 20.0 tons per hectare. Potato area in 1998 declined by 11 thousand ha to 1,29 mill ha. The rate of decline in potato area slowed down. In the period of 1990-97, average decline in the area of potatoes was of 68 thousand ha per annum. Contraction of potato area took place particularly in those provinces, where the role of potato in agriculture is not significant. Simultaneously in "potato provinces", where it contributes more than 15% in the crop rotation, the area slightly increased. However, in total the share of potato in the crop rotation decreased to 10.3%.

The process of reestablishment of potato seed production was hampered. In the season of 1998/99, certified potato seed production totalled 120 thousand tons, (14% lower than in the previous season). In the spring of 1999, demand for certified seeds is relatively weak. Although a moderate increase in demand for early varieties is observed. Unregistered trade in potato seeds (so called neighbours' exchange) is of key importance as regards supply of seed material. The volume of the neighbours' exchange almost doubles the volume of certified seed production. The share of certified potato seed material in total potato seed use contracted to less than 2%.

In the current season trade in potatoes fluctuates above the level recorded previously. Total turnover in potato trade totalled 4.2 mill tons (12% higher than in 1997/98). It is forecast that the increase in industrial potato processing for starch and food products (up to 1.6 mill tons) as well as the increase in exports (up to 100 thousand tons) will cause a rise in potato turnover by the end of the 1998/99 marketing season. A slight decrease in sales of raw

potato onto domestic market (to 2.5 mill tons versus 2.7 mill tons two year ago) is projected. Thus increase in exports and industrial use will match decline in domestic demand for ware potatoes.

Restricted possibilities of potato sales increased the use of potatoes at the farm level to 18.5 mill tons i.e. 4.3 mill higher than in the previous season. The growth in potato crop is fully matched by on-farm feed use. In 1998/99 on-farm feed potato use will exceed 13 mill tons of which 9.6 mill tons will be utilised in hog production remaining and 3.5 mill tons for other types of feed use.

Downward trend in potato consumption prevails in 1998/99. Raw potato consumption will decrease by 1 kg to 125 kg per capita. The consumption of potato products will increase to 10 kg per capita in raw potato equivalent. Thus total potato consumption will amount to 135 kg per capita. Simultaneously the differences in potato consumption between rural and urban areas are widening. Decline in potato consumption in urban areas is offset by rise in the consumption rural areas.

Improvement in economic standing of starch industry together with the increase in consumption of potato products (particularly chips and crisps) lead to a 36% increase in industrial potato processing which is projected to reach 1.5 mill tons. Potato use for starch production in the current season is 60% higher than previously, the use for food products is higher by 20%, while the use for the production of ethanol is going to remain unchanged at 200 thousand tons independently from the level of potato crops and prices.

Following a slight improvement in foreign trade in 1997/98, a decline in both exports and imports is observed in the current season. Export surplus in the second half of 1998 totalled just 0.8

mill USD, compared to 11 mill USD in the relevant period of 1997/98. The value of potato imports in the second half of 1998 was 2 mill USD lower from the value recorded a year ago. At the same time the value of exports declined by 36%. Due to the increase in exports of ware potatoes projected for the first half of 1999, the total value of potato exports will reach approx. 25 mill USD. Altogether the balance of foreign trade in potatoes will total 3.2 mill USD, versus 8.9 mill USD in 1997/98. Regress in ware potato trade and prevailing surplus of imports over exports in starch products cause that the negative balance of foreign trade expressed in terms of raw potato equivalent will decline to approx. 124 thousand tons by the end of the season.

Large potato supplies in the 1998/99 season caused deep decline in potato prices. Following a high increase in July, potato prices significantly declined during the rest of the season. The level of spot market prices recorded in the IV quarter of 1998 was 20% lower than a year ago. Accumulated large stocks and declining demand for old crop potatoes, particularly at the end of the season, may slope down spot market prices to 190 zł/t. Average spot market prices may reach approx. 280 zł/t, i.e. 20% lower than last season.

Relative decrease in procurement prices versus spot market prices in 1997/98 resulted in a rise in the prices of potatoes for starch production this season. In the autumn, when a great share of starch potato procurement takes place, procurement prices were 10-30% higher than in than autumn of 1997. A deep decline in procurement prices, significantly below the level recorded in the spring of 1998, is likely to occur by the end of the season. However, average procurement prices in the current season are forecast to exceed by 10% those of 1997/98.